

Մ Ա Ս Ե Ա Յ Ա Ղ Ա Ի Ն Ի

Ա Ի Ե Տ Ա Բ Ե Ր Հ Ա Յ Ա Ս Տ Ա Ն Ե Ա Յ Յ

Հ Ա Յ Կ Ա Ջ Ե Ա Ն Թ Ա Ն Գ Ա Ր Ա Ն .

Ե Կ Ե Ղ Ե Յ Ի Հ Ա Յ Ո Յ .

Թուղթ Վահանայ Արշարունոյ, Տեառն Միքայելի Վ. Չառչեան, ի Միսիսթարեանց Վեհեկոյ.

(Շար. Տես էջ 8. 29. 97. 129. 195.)

Ի հնգետասաներորդ մասին կրգրէ այսպէս .
 « Աւանդ կուրորեանս . այնչափ կուրացաւ Հայոց
 ազգը , որ անհաւատեն ու Հրեայէն ապերախտ
 գտաւ սուրբ եկեղեցոյ առջեւ . վասն զի շատ
 անգամ լսուած է անոնց բերանէն այս սուրբ
 արողիս միահեծան իշխանութիւնը համարձակ
 բարբառով » : Աւաղելի կուրորեամբ ականա-
 ցեալն ոչ է Հայոց ազգը , որ հաւատով ուղղափա-
 րութեան լուսաւորեալ է ի ձեռն սրբոյ Լուսա-
 ւորչին , եւ անշէջ եւ անաղօտ կրպակէ զայն :

Գ. ՏԱՐԻ, — ԳԵՆՏԵՎԵՐ 1858.

L'ÉGLISE ARMÉNIENNE.

*Lettre intitulée : Vahan Archaroumi, par le
 R. P. Tchamtchuan, Mékhitariste de Venise.*

(Suite. Voir pages 8, 29, 97, 129, 195.)

Il dit dans la quizième partie : « Hélas ! quel
 « aveuglement ! La nation arménienne s'est égarée
 « au point de se rendre, aux yeux de la Sainte-
 « Église, plus ingrate que l'infidèle et le juif ;
 « car souvent on avait entendu les Arméniens
 « proclamer de leur propre bouche et à haute
 « voix le pouvoir absolu du Saint-Siège. » Si quel-
 qu'un est victime d'un aveuglement déplorable,
 ce n'est pas la nation arménienne, elle qui a reçu
 du saint Illuminateur la lumière de la foi qu'elle

Նաեւ կրճանջնայ զՀոռմայու արողը, քէ առաջին եւ գլխաւորն է ի մէջ ամենայն պատրիարքական արողոց, եւ երախտագեա մտօք միշտ կը յիշատակէ սուրբ Սեղբեստրոս պապին երախտիքը, եւ բարեկամութիւնը, որ մեր Հայոց ազգին ըրաւ : Այլ կուրուքեամբ ախտացեալ նախ ունիքոռք եղան, որ Քրիստոսի եկեղեցւոյ մէջ սկսան ատելութեան որով սերմանել, եւ ապա անոնց նետեող եւ արբանեակ գոյեճցիք ելան, որ նոյն սերմանեալ ատելութիւնը բուսուցին եւ աճեցուցին, Հոռմայի արողը բացարձակ եւ միանեծան իշխանութիւն ունի ի վերայ ամենայն պատրիարքական արողոց *skj*ի քարոզելով, եւ խռովութիւն յարուցանելով. եւ ով որ սուրբ արողին միանեծան իշխանութիւնը համարձակ բարբառով չի խոստովանիր նէ, քան զանաւատսն եւ քան զՀրեայն վատ եւ ապերախտ է *skj*ի նրատարակելով : եւ ինչպէս առաջին ժամանակը Հրեաները իրենց կուրուքեամբը պատճառ եղան, որ Աստուծոյ անունը հայծոյու ի մէջ ներանոսաց, ասոնք ալ այժմու ժամանակիս պատճառ կըլլան *կոր պագի* բառերու վրայ, եւ *պագի պոշ* բաներու վրայ վիճարանութիւններ *բեյսան* ընելով, որ Քրիստոսի Տեառն մերոյ, եւ Հոգւոյն Աստուծոյ եւ սուրբ եկեղեցւոյ անունները սուրբ երրորդութիւնը ջճանաջող ազգաց եւ Հրեից մէջը հայծոյութիւն եւ բշնամանք կրեն, եւ քրիստոնեական սուրբ հաւատոյն վրայ ծիծաղին եւ *մասխարա* ընեն :

Ձի կայ իմ եւ զարտաքինս դատելոյ. անձ ի մէջ ընդհանուր քրիստոնեից, ի մէջ մի եւ նոյն ազգի, ի մէջ միոյ տան եւ եղբարց եւ մերձաւորաց, ի մէջ ան եւ կնոջ, եւ որդւոց եւ դստերաց, ծխական բաներ եւ Բեյարմինոս կարդինալին *միսսանեկ* խօսքերը հաւատոյ մաս *skj*ի առաջարկելով խռովութիւն եւ բաժանումն կրճգեն եւ հոգւոյ եւ մարմնոյ վնաս եւ կորուստ կը պատճառեն :

Արտաքին բշնամիք ոչ այնքան վնասակար եղան եկեղեցւոյ, որչափ ասոնք, որ եկեղեցւոյ ջատագով ձեւանալով՝ այնպէս կերեցընեն քէ եկեղեցւոյ շինութեանը կաշխատին, բայց իրօք ներհակն է ըրածնին. քակելոյ Խաեւեկ են ընկեր. պարզամիտ ժողովուրդներն ալ ջեն զիտեր, խօսքով եւ գործքով ասոնց *կարքով* կընեն, սուրբ Ներսէս Լամբրոնացիին ըսածին պէս, գործքով ըրածնին որ աստուածատեցութիւն է, կը կարծեն քէ աստուածսիրութիւն է. որոնց համար աղեկ

conserve dans tout son éclat, sans qu'elle se soit jamais ternie; ce n'est pas elle, puisqu'elle reconnaît la primauté et la suprématie du siège de Rome sur les autres sièges patriarcaux, elle qui, dans la gratitude dont elle est pénétrée, atteste et proclame toujours le bienfait du pape saint Sylvestre et l'intérêt qu'il lui a témoigné. Non; mais ce sont les unitaires qui sont aveuglés, les unitaires qui ont commencé à semer la zizanie et la haine dans l'église de Jésus-Christ; ce sont, après eux, les propagandistes qui les ont suivis, et qui, devenus leurs satellites, ont fait croître et fructifier la haine semée par leurs prédécesseurs. C'est en prêchant le pouvoir absolu et illimité du siège de Rome sur les autres sièges patriarcaux qu'ils ont excité des troubles, ainsi qu'en déclarant plus lâches et plus ingrats que les infidèles et les juifs ceux qui ne proclament pas hautement l'autorité absolue du Saint-Siège. Car, de même qu'anciennement l'obstination des Juifs a eu pour conséquence de faire blasphémer le nom de Dieu par les Gentils, de même eux aussi, par quelques paroles, par des discussions oiseuses et frivoles, sont cause que les noms de Notre-Seigneur Jésus-Christ, du Saint-Esprit et de la sainte-Eglise sont blasphémés et injuriés; ils sont cause que la sainte foi est tournée en ridicule par des Juifs et par des nations qui ne reconnaissent pas la Sainte-Trinité.

A quoi bon juger les autres? Ne viennent-ils pas, en publiant les rites et les paroles flatteuses du cardinal Bellarmin et en les imposant comme articles de foi, de jeter le trouble et la discorde dans tous les pays parmi les chrétiens d'une même nation, d'une même maison; entre les frères, les parents, l'homme et la femme, les fils et les filles? Ne viennent-ils pas de causer la perte et la ruine des corps et des âmes?

L'Église a eu moins à souffrir des ennemis du dehors que de ceux-ci, qui, feignant de la défendre, veulent paraître travailler pour elle, mais dans le fait font tout le contraire. Ils sont en train de détruire, et, dans leur simplicité, les peuples ignorants leur viennent en aide par leurs paroles et leurs actions; comme le dit saint Nersès de Lampron: « Leur manière d'agir, qui n'est que la haine de Dieu, leur semble être l'amour de Dieu. » C'est à eux aussi que fait allusion l'apôtre saint Paul quand il dit: « Ils ont du

է գրեր Պօղոս առաքեալը քէ : « Զնախանձն Աստուծոյ ունին, այլ ոչ գիտութեամբ, զի տգետն Աստուծոյ արդարութեան » :

Սուրբ եկեղեցին հաւաքումն է ուղղափառ ազգաց, եւ իւրաքանչիւր ազգունի իրենց յատուկ եւ *միւսազիչ* հովիւ, պատրիարք եւ կարողիկոս, վասն որոյ եկեղեցին կրնմանի ազնուապետական կառավարութեան, եւ հոռմեական պապն ի մէջ ամենայն հովուաց եւ հովուապետաց է առաջին եւ գլխաւորն եւ աւագագոյնն, այլ ոչ ի վերայ ամենայնի սոցա է բացարձակ եւ միանձան իշխան, այսինքն որպէս ինքնիշխան բագաւոր եւ տիրող ի վերայ հպատակաց իւրոց, ինչպէս ընդհանուր ժողովոց մէջը սանմանեցաւ, որ կարողիկէ եկեղեցւոյ առաջին պատրիարգութիւնը Հռոմայու արողը ունենայ, *իբիւնի* Ստանպօլիւնը, *իւշխանի* Ադերբայդճիայն, *shorsխանի* Անտիոքայն, *պէշխանի* Երուսաղեմին: Իսկ Հայոց կարողիկոսինը այս չորս պատրիարգական արողոց պէս յատուկ եւ *միւսազիչ* պատրիարգութիւն ըրաւ սուրբ Սեդրեատրոս հայրապետը :

Իսկ գոյճեցոց ըսածին պէս երէ Հռոմայի արողը միանձան տիրապետութիւն ունենայնէ, ամենայն պատրիարքաց իշխանութիւնը կը փրձանայ, եւ ընդհանուր սուրբ ժողովներուն սանմանազրութիւնները կարի : Հիմա ո՞վ կըլլայ *կոր* սուրբ եկեղեցւոյ առջեւը ապերախտ, Հայոց սնգըր *մի*, որ ընդհանուր ժողովներուն կանոնը կը պահէ, երէ գոյճեցիք, որ զայն կանոնները ոտքի տակ կանոնն եւ կապականեն. անա աչք ունեցողները կրնան տեսնալ :

Վեշտասաներորդ մասին կը գրէ այսպէս « ճարջիկայ. (Հայոց ազգը) մինչեւ որ յայտնի խոստովանութեամբ Հռոմայի սրագան հայրապետը *իխարս* չըրչենէ, պօշ է ամեն հաւատացածը, եւ ուղղափառութեան դասէն դուրս է, խօսածներնին բոյորը խարտութիւն է » : Անա այս խօսքովը գոյճեցոց հակառակասիրութիւնը, որ խոտովութիւն կը սերմանեն սուրբ եկեղեցւոյ մէջ, յայտնի կընէ. *գերե* հիջ մէկ ընդհանուր ժողովքի մէջ ասանկ վճիռ չեղաւ, եւ մինչեւ յախտեան չկրնար ըլլալ քէ մէկ ուղղափառ ազգ մը յայտնի խոստովանութեամբ Հռոմայու սրագան հայրապետը *իխարս* չընենէ, պօշ է ամեն հաւատացածը, եւ ուղղափառութեան դասէն դուրս է :

Իսկ քէ ինչ կերպ խոստովանութիւն կը պահանջեն գոյճեցիք, անա այս իր գրած թղթին մէջը

zèle pour Dieu, mais leur zèle n'est point selon la science, parce que ne connaissant point la justice de Dieu, ils s'efforcent d'établir leur propre justice. »

La sainte-Eglise est la réunion des nations orthodoxes, et chacune a pour elle son propre pasteur, patriarche ou catholicos. C'est pour cela que l'Eglise ressemble à un Etat aristocratique. Parmi les pasteurs et les chefs des pasteurs, le pape de Rome est le premier, le plus élevé en dignité, le chef; mais ce n'est pas à dire pour cela qu'il soit un prince absolu, qu'il ait sur les autres un pouvoir illimité; qu'il soit un roi et un despote indépendant de ses sujets. Les décisions des conciles œcuméniques sont là pour justifier ce que nous avançons, à savoir que : Le siège de Rome est le premier patriarcat de l'Eglise universelle, celui de Constantinople le deuxième, celui d'Alexandrie le troisième, celui d'Antioche le quatrième, celui de Jérusalem le cinquième. Quand au siège des catholicos des Arméniens, le pontife Saint Sylvestre l'a élevé au même rang que les cinq précédents.

Si, comme le disent les propagandistes, le siège de Rome a un pouvoir absolu, le pouvoir de tous les patriarches est par le fait réduit à néant, et les statuts des conciles œcuméniques sont annulés. Or, maintenant, de quel côté est l'ingratitude envers la sainte-Eglise? Du côté de la nation arménienne, qui observe les canons des conciles œcuméniques, ou des propagandistes qui foulent aux pieds et détruisent ces canons? Il suffit d'avoir des yeux pour s'en convaincre.

Il écrit dans la seizième partie : « Il est impossible, tant qu'elle (l'Eglise arménienne) ne confessa pas publiquement le saint pontife de Rome, de ne pas regarder sa croyance comme nulle, de ne pas la retrancher du nombre des nations orthodoxes, de ne pas considérer comme une déception tout ce qu'elle dit. » Par ces paroles, qui sèment le trouble dans l'Eglise, les propagandistes prouvent d'une manière évidente leur amour de l'opposition; car aucun des conciles œcuméniques n'a décidé, et jamais l'on ne fera croire que, pour ne pas confesser ouvertement le saint pontife de Rome, une nation ait sa croyance annulée, et qu'elle soit retranchée du nombre des orthodoxes.

Mais quel genre de confession exigent les propagandistes? Il le donne à entendre dans quel-

փոքր ի շատե պէշան ըրեր է, այսինքն քէ « Ոչ երբէք սխալեալ է այս սուրբ արօն, եւ ոչ եւս սխալիլ կարիցե, մինչեւ ի կատարած աշխարհի » . ինչպէս կըզրէ, եւ ի հինգերորդ մասին քէ « Պարտ է խոստովանիլ Պետրոսի արօն իբրեւ անստելի ճշմարտութիւն, եւ անյաղքելի յամենայն կողմանց » . ինչպէս կըզրէ յուրերորդ մասին : Եւ քէ « ինչ կերպ կըլլայ՝ բոլ ըլլայ, երբ որ հանդերձ իր կարտինալօքը կըքննէ ու կըվճռէ, միշտ ընդունելի է իւր վճիռը իբրեւ ի Քրիստոսէ, եւ այն վճիռը ջընդունողը անհնագանդ է արօնոյ, եւ հերետիկոս կըսեալուի » . ինչպէս կըզրէ ի աասնորդ մասին : Եւ քէ « Պետրոս կըճանչնանք գլուխ առաքելոց, որոյ յանձնեալ է միայն սուրբ եկեղեցւոյ հոգեբարձութիւնը եւ ասանկ այ իր յաջորդները, այսինքն Հոռոմայի փափերը կընդունինք, եւ այն արօնին հնագանդութիւն միշտ կըցըցնենք » ինչպէս կըզրէ յերկուսասներորդ մասին : Եւ քէ « Առանց զիտուրեան Հոռոմայու, ջլրեար ուղղափառութիւն հաստատուիլ » ինչպէս կըզրէ յուրեւտասներորդ մասին : Եւ քէ « Սխալական բունել Հոռոմայու սուրբ ժողովը է անտանելի հերետիկոսութիւն » . ինչպէս կըզրէ յիննետասներորդ մասին : Եւ քէ « Այս գլխոյն միայն տուա Քրիստոս բացարձակ եւ անկախ իշխանութիւն ամենայն Քրիստոսեից վրայ... եւ իրեն միայն տուա ընդհանուր եկեղեցին հովուելու » ինչպէս կըզրէ ի քսաներորդ մասին :

Այս կերպ խոստովանութիւնը եւ իխարը որ գոյեճցիք կըպահանջեն՝ տասնեմեկ առաքելոց մշտնջենաւոր իշխանութիւնը կըղաղրեցընէ, կարողիկէ եկեղեցւոյ ծայրագոյն իշխանութիւնը կըվճացընէ, եւ Հոռոմայու արօնին ծառայ եւ հպատակ կըկացուցանէ այլ ամենայն ազգաց եպիսկոպոսները եւ պատրիարքները իրենց հովուական պաշտօնէն եւ իրաւարանութնէն եւ վիճակէն ի բաց կընանէ, եւ ամենայն ազգ եւ ամենայն ժողովուրդ իրենց յատուկ պատրիարքին եւ եպիսկոպոսին անհնագանդ եւ ապատամբ կընէ, տիեզերական ժողովոց սահմանները պոչ կընանէ, եւ յառաքելոց անտի մինչեւ հիմայ սուրբ եկեղեցւոյ սովորութիւնը կաւրէ եւ կապականէ :

Այն ուղիղ ճանաչումը որ ունի ամենայն ազգ ուղղափառաց, քէ պապն է գլուխ եւ դէտ ընդհանուր եկեղեցւոյ՝ պահամբ իշխանութեան եւ իրաւարանութեան իւրաքանչիւր պատրիարքաց եւ կարողիկոսաց, եւ ամենայն պատրիարքունք եւ կարողիկոսունք են գլուխք եւ դէտք յատու

ques passages de sa lettre ; ainsi : « Jamais le Saint-Siège n'a failli, et il ne peut faillir jusqu'à la consommation des siècles, » comme il écrit dans la cinquième partie. « Il faut tenir le siège de Pierre comme une vérité indubitable et inattaquable sur tous les points, » comme il écrit dans la huitième partie. « N'importe dans quel cas, quand il a examiné et décidé avec ses cardinaux, sa sentence doit être admise comme celle de Jésus-Christ, et [quiconque refuse à la recevoir, désobéit au Saint-Siège et doit être considéré comme hérétique, » comme il écrit dans la dixième partie. « Parce que nous reconnaissons comme chef des apôtres Pierre, à qui seul a été confié le soin de la sainte-Eglise, nous reconnaissons de même ses successeurs, c'est-à-dire les papes de Rome, et nous témoignons toujours obéissance à ce siège, » comme il dit dans la douzième partie. « Sans admettre le pouvoir de Rome, il n'est pas d'orthodoxie possible, » comme il écrit dans la dix-huitième partie. « Croire faillible le sacré collège de Rome est une hérésie inouïe, » comme il écrit dans la dix-neuvième partie. Enfin, dans la vingtième partie : « A ce chef seul, absolu et indépendant, Jésus-Christ a donné le pouvoir sur tous les chrétiens.... à lui seul il a confié la mission de paître l'Eglise. »

Un semblable aveu qu'exigent les propagandistes détruit le pouvoir éternel des onze apôtres, annule la suprématie de l'Eglise universelle, et déclare serviteurs et sujets du siège de Rome les évêques et patriarches de toutes les nations, les dépouille de leurs fonctions pastorales, de leur juridiction et de leurs diocèses ; il rend toutes les nations, tous les peuples indociles et rebelles à leur propres patriarches et évêques, casse les décisions des conciles œcuméniques et bouleverse les coutumes suivies par la sainte-Eglise depuis les apôtres jusqu'à nos jours.

La vraie croyance, celle que partagent toutes les nations orthodoxes, c'est que le pape est le chef et le surveillant de l'Eglise universelle, mais sans que pour cela chaque patriarche et catholicos perde rien de son pouvoir et de sa juridiction ; au contraire, tous les patriarches et catholicos restent

ազգի եւ եկեղեցւոյ իւրեանց պահմամբ զընդհանրական գլխաւորութիւն պապին Հոռոմայ. զայս ճանաչումը անհաւատութիւն, անտանելի հերետիկոսութիւն, ուրացութիւն ուղղափառութեան *սէյի* միշտ կը բարոզեն բանիւ եւ գրով պարզամիտ ժողովուրդները կը զայրակեցնեն, եւ սուրբ եկեղեցւոյ անդամները՝ որ մէկ հաւատք եւ մէկ սրբարար խորհուրդ ունին, ի միմեանց կը փետեկտեն եւ միմեանց բշեամբ կընեն:

Եւ յիրաւի, երբ գոյեճցոց ըսածին պես՝ զպապն Հոռոմայու *բախրիւր* ընել պետք էր, եւ այն ոչ ներքին ճանաչմամբ, այլ յայտնի խոստովանութեամբ՝ առ ի լինել ուղղափառ, անա ոչ միայն արեւելեան եկեղեցիք, այլ եւ Ֆրանկաբնաց եւ այլոց Եւրոպական ուղղափառ ազգաց եկեղեցիք, որ գոյեճցոց ուզած *բախրիւր* կընէրքեն, եւ մեր ըսածին պես կը ճանաչեն, անոնք ամենը անհաւատ, հերետիկոս, ուրացող ուղղափառութեան կըլլան, եւ քան զանհաւատս եւ քան զՀրեայս ապերախտ, եւ իրենց ամեն հաւատացածը *սոջ*, եւ խօսքերնին բոլոր խաբէութիւն կըլլար: Որ կարողն է տանել տարցի:

chefs et surveillants, chacun de son propre diocèse et de son Eglise, tout en respectant la suprématie universelle du pape de Rome. Or, c'est en prêchant sans cesse, dans leurs discours et leurs écrits, que cette croyance est un manque de foi, une hérésie inouïe, un *reniement* de l'orthodoxie, que ces propagandistes scandalisent les peuples crédules, divisent et rendent ennemis les uns des autres les membres de la sainte Eglise, qui professent la même foi et les mêmes mystères sanctifiants.

En vérité, si, d'après l'opinion des propagandistes, il fallait, pour être orthodoxe, reconnaître le pape de Rome, non pas intérieurement, mais par une confession publique, les Eglises d'Orient ne seraient pas seules coupables. L'Eglise de France et celles des autres nations qui partagent notre croyance, tout en refusant cet aveu que veulent les propagandistes, seraient, tout aussi bien que nous, infidèles, hérétiques, en dehors de l'orthodoxie et plus ingrates que les infidèles et les Juifs; toutes leurs croyances seraient nulles, et toutes leurs paroles, des tromperies. « Que celui qui peut supporter, supporte. !!! »

ԱԶԳԱՅԻՆ ՎԵՃԱԿԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՅԲ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻ ԵՒ ՀՆԳՎԱՍՏԱՆԻ.

Աշխարհագրական տեղեկութեանց մեջ ամենէն ցանկալիները անոնք են ազգասիրի մը համար՝ որ հայրենակցացը կ'վերաբերին: Տարակոյս չկայ որ օգտակար եւ գուարճալի բան է Ասիոյ ու Եւրոպայի մեծամեծ աշխարհաց ու մայրաքաղաքաց բնակիչներուն բիւր, վիճակը, սովորութիւնները գիտնալ. բայց շատ անելի բաղցր է հայրենասէր մարդուն՝ իւր հայրենեաց գեղերուն ու ազարակներուն անգամ տեղեկութիւն ունենալը; բոլ թէ բաղաբներուն ու գաւառներուն:

Նոյնպիսի բաղցրութիւն եւ ավորժ կիմանամբ մեր ալ ամեն անգամ որ Հայաստանէն դուրս աղիս անդին ցրուած ազգայնոց վրայ ալ տեղեկութիւն կ'ստանամք. ինչպէս որ անա այս օրերս բարեբաղդ գտնուելով ընդունեցանք Աղանոյս Բաժանորդ Պարսկաստանի եւ Հնդկաստանի Հայոց Առաջնորդ Բեկնազարեան Թաղեոս սրբազան արքեպիսկոպոսէն հետազայ տեղեկութիւնները, եւ կ'նրառարակեմք նոս՝ քաղելով եւ յայլոց բողոքաց բարեկամաց մերոց: — Նախ դեմք իւրաքանչիւր տեղեաց բնակիչներուն

STATISTIQUE NATIONALE DES ARMÉNIENS.

DE LA PERSE ET DES INDES.

Pour un patriote, il n'est rien de plus agréable, parmi les connaissances géographiques, que les détails qui ont rapport soit à sa patrie soit à ses nationaux. Sans aucun doute il est très-utile et très-intéressant de savoir le nombre, l'état, les mœurs des habitants des grandes contrées et des capitales de l'Asie et de l'Europe, mais combien est-il plus doux encore pour un patriote d'étendre ces connaissances non-seulement jusqu'aux villes et aux provinces, mais jusqu'aux villages et même aux hameaux de sa patrie.

Nous aussi nous éprouvons le même bonheur, le même plaisir toutes les fois que nous recevons quelques renseignements sur nos compatriotes dispersés de part et d'autre, loin de l'Arménie. C'est ainsi qu'aujourd'hui nous avons été heureux de recevoir les notices suivantes de sa Grandeur Monseigneur Athéos Pégazarian, archevêque diocésain des Arméniens de la Perse et des Indes, abonné à notre Revue. Nous nous empressons de publier ici un extrait de sa lettre avec des renseignements de quelques autres per-